

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Николай Чернокожев, СУ „Св. Климент Охридски“

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“,

по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, (Българска литература – Възрожденска литература и Фолклор) в конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 96 от 11.11.2025 г., и в интернет страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „История на литературата и сравнително литературознание“ към Филологическия факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дечев от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Със заповед № РД-22-47 от 09.01.2026 г. на ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПУ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, (Българска литература – Възрожденска литература и Фолклор), обявен за нуждите на катедра „История на литературата и сравнително литературознание“ към Филологическия факултет.

За участие в обявения конкурс са подали документи **единствен кандидат:**
гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дечев, ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дече комплект материали в електронен формат и на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички, изисквани от конкурсната процедура докумен.

Колегата е приложил научните трудове: 2 монографии/книги и списък на 15 статии и научноизследователски разработки.

Кратки биографични данни

Кандидатът гл. ас. д-р **Здравко Трифонов Дечев** е свързал научния и преподавателския си път с Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

В изследването на Здравко Дечев „ОКОЛО МЪРТВОТО ТЯЛО Сюжети по Възраждането“ (Пловдив: Жанет 45. 2026) мъртвото тяло е възприемано, разглеждано и оценявано като фокус на широк спектър проблематизации.

Десетте части обхващат базисни текстове на литературата на Българското възраждане – от Софроний до Ботев, но хронологията на проследяването на променливите смисловите обхвати е различна и се разгръща от „Стоян и Рада“ на Найден Геров до книгата на Неда Антонова „Първият след Бога. Любовта и смъртта на Васил Левски“.

Трудът е стъпил на сериозна теоретична основа, а посоките на интерпретиране сигнализират потенциалите на разширяване на обхвата от текстове, които могат да привлекат вниманието на изследователя.

Иновативен е не са изборът на изследователски обект, но и подходите, стъпките, проникванията в конкретните текстови наличности и осъществявания на МЪРТВОТО ТЯЛО. Монографията започва с пресичането на пътищата на сватбата и смъртта, със сблъсъка на позиции и воли в партиархалния свят. Приписките към мъртвото тяло проникват в сюжета, в неговата ценност и значимост – същото се случва и във втората глава, стъпила на терена на „популяризираната от Петко Славейков интимна лирика“.

Тялото на роба, което е *не-свое* (118) е полагано в различни изследователски полета – така обхватът на проучването овладява и усвоява индивидуалния човешки телесен космос. Но тялото не е само разкъсвано, унищожавано. То е опазвано в думите, които са изречани, в страниците, които изписани. Експесно деструктираното тяло е персонаж, макар и периферен, самостоен и значим най-вече в произведенията на Любен Каравелов.

Но началото за българската публика е поставено от „Жертвеното дете: ексцесия по Васил Друмев („Нещастна фамилия“)“ . Изследователят не разгръща сюжета в множество посоки (печеното на шиш детско тяло се среща не само в песенния фолклор, но и в т.нар. „Позив към българския народ“ на Софроний Врачански – „не знайте ли ... колко пекоха чеда ваши на рожни ваши“), погледът му е насочен към утешението, заявено във финала на частта – „Утешение, което бихме дописали с възгласа: „Добре сме дошли в отвъдността!“ . (82)

Цитирам финалното изречение, тъй като то е събрало – писането и гласа. А те са важни фигури в изследванията на Здравко Дечев

В първата повест на Васил Друмев има много мъртви тела – повечето поглъщани от огъня, но и обезглавени, набити на кол, разчекнати, като над всички тях просветлява детското жертвено телце, което въвежда в нещастията.

Ризата е средишна фигура в проучванията на колегата Дечев – не толкова ризата-памет, попилата разказа и сълзите риза в „Кървава кошуля“ на Жинзифов; тази риза дава тласък на живота на песента, във финалната „клетва“ на певеца, а ризата в сложното, смислово двупосочно присъствие в битието на българите.

Смъртта и ризата създават моста към света на две Ботеви стихотворения - „До моето първо либе“ и „Пристанала“, които са прочетени през оригинална оптика.

Не знам дали колегата Дечев се е вдъхновил при избора на заглавието на своето изследване от названието на една от ключовите глави в романа „Под игото“ – „Около един труп“. Струва ми се, че в нея е налице сплитане на много от възрожденските сюжети и показателна трансформация на травматичните акценти от терапевтичните разказвания в твърдата увереност на събраните около трупа хора в неизбежния успех на делото.

„Смъртта е по ботевски провидяна с „мила усмивка“ („До моето първо либе“) и тялото

не е само арена на зрелищен в измеренията си спектакъл на жестокостта преди... и след смъртта.“ (172)

С тези думи авторът връща читателя към епиграфа от „Вълшебната планина“, т.е. към живота.

Независимо от някои дребни пропуски, оставам с надежда, че това изследователско поле ще бъде проучено в потенциалните му обеми.

Не знам дали колегата Дечев се е вдъхновил при избора на заглавието на своето изследване от названието на една от ключовите глави в романа „Под игото“ – „Около един труп“. Струва ми се, че в нея е налице сплитане на много от възрожденските сюжети и показателна трансформация на травматичните акценти от терапевтичните разказвания в твърдата увереност на събраните около трупа хора в неизбежния успех на делото.

Тази книга активно общува с „Устност – писменост във възрожденската култура (Феноменология на българския глас)“ (Пловдив: Жанет 45. 2014), а двете са в продуктивен режим на взаимодопълване.

Статиите, посочени в списъка на научните трудове, доочертavat профила на иноватино мислещ и осъществяващ значими изследователски проекти колега.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дечев, **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси – стегнати и съдържано посочени в седемте точки на „Самооценка на приносите“ (документ N 9) - , които са получили своето признание, като представителна част от тях са публикувани в списания и в научни сборници, издадени от значими академични издателства. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дечев е **несъмнена**.

Постигнатите от гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дечев резултати в учебната и в научноизследователската дейност **напълно** съответстват на минималните национални изисквания, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове и с оглед на анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научноприложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад предложение до Факултетния съвет на Филологически факултет за избор на гл. ас. д-р Здравко Трифонов Дечев на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, (**Българска литература – Възрожденска литература и Фолклор**)

06.03. 2026 г.

Рецензент:

(подпис)

проф. дфн Николай Чернокожев

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)